

Az újköntösi HID

Mindig érdeklődéssel és némi szorongással várom a Hid egy-egy számát. Amikor a posta kikézbésíti a már olyan jól ismert borítékban a folyóiratot, felbontása mindig ahhoz az érzéshez hasonlót kelt bennem, amelyet csak az a szerelmes érezhet, aki szerelmének levelét nyitja ki. A szerelmes ember azonban nem mindig elégedett a levéllel, mert nagyon sokszor — talán elfogultsága miatt — úgy érzi, hogy őszinte ragaszkodását nem viszonzozzák eléggé.

A Hid legutóbbi „levelének”, januári számának felbontásakor nem éreztem semmi ehhez hasonlót. Most állapíthattam meg a legnagyobb meggyőződéssel, hogy a Hid mennyire együtt él kicsiny, de hűséges olvasótáborával.

Hogy mi hatott rám kellemesen, mi váltotta ki belőlem ezt a meggyőződést?

Már maga az új köntös, az új külalak, az új forma is. De ezentúl új, esztétikailag na-

gyobb és irodalmibb igényű szelleme és tartalma is elismerést és örömet keltett.

Mint Hid-olvasó most csak egy dologra szeretném felhívni a szerkesztőség figyelmét. Arra, hogy szerencsésebbnek tartanám azt a megoldást, ha a társadalmi vonatkozású írások rövidebbek, egyetlen számban lekölzölhetők lennének. Vonatkozzon azonban ez a többi írásra is, mert azt hiszem, hogy a folytatásos regény ma már nem tarthat igényt szélesebbkörű érdeklődésre. Különösen akkor nem, ha a folytatás egy hónap múlva következik.

Ettől a fogyatékoságtól eltekintve azonban mindenben tetszett az új köntösben megjelenő Hid, és hiszem, hogy az elkövetkező számok majd ennek az új formának megfelelően minden irodalmi ízlést és követelményt kielégítenek.

T. H. P. Zenta

A HID Szerkesztőségének

Kedves HID-szerkesztőség!

Mostanában mind több szó esik arról, hogy az olvasó véleményével ritkán találkozunk a sajtóban. Valóban az olvasók nemigen mondanak véleményét a vajdasági írók műveiről, nem szólnak hozzá az irodalmi kérdésekhez, vagy esetleg a Testvériség-Egység kiadvállalat kiadványaihoz. Ennek okát talán a következőképpen lehetne magyarázni.

Az olvasót véleménynyilvánításban egyéni ízlése vezeti, nem pedig kritikai irányelv. S így bírálata nem mindig és mindenben helyes, sőt néha kritikaellenes, hiszen ehhez nagyobb irodalmi műveltség szükséges. Véleményét tehát semmiesetre sem vehetjük a szó szoros értelmében vett kritikának, hanem csak olvasói véleménynek, ez pedig annyiféle, ahány olvasó van. Sajnos, egyes írók és kritikusok ezt nem veszik figyelembe. S amikor az olvasó megszólal, azonnal a fejére koppantanak és jól lebunkózzák. (Élő példa erre dr. Czimmer Anna). Így aztán az olvasó inkább hallgat.

Bizony, én is sokáig latolgattam magamban, hogy az olvasó jogán érdemes lesz-e levelet írnom a HID szerkesztőségéhez az említett kérdésekkel és folyóiratával kapcsolatban. Már elhatároztam, hogy lemondok tervemről. Amikor azonban a »7 nap«-ban elolvastam Majtényi Mihály »Hozzászólás a kiadványokról« c. írását, ismét kedvet kaptam a levélíráshoz. Mihály-bácsi egyebek között ezt írta: »Bennünket, írókat nagyon is érdekel az olvasó véleménye: szeretnénk szemtől-szembe kerülni vele, hallani a véleményét, hiszen alkotásunk és aktivitásunk öhozá kapcsolódik«. Ezek után elhatároztam magam levelem megírására. Megírom, hádd tudják meg a vajdasági magyar írók, hogyan vélekedik róluk egy olvasó.

Vajdasági magyar irodalmunk az utóbbi időben szépen terebélyesedik. Nap-nap után — mondhatni — új, értékes könyvek jelennek meg, s e mellett irodalmi életünk igen élénk és mozgalmas. Különösen a könyvkiadás és a HID körül folynak éles viták. Engem is tulajdonképpen a HID múlt év decemberi számában megjelent Disputa készített e levél megírására. Szinte jóleső érzéssel lélekztem fel, amikor elolvastam az Irodalmi Tanács levelét. Igen helyesen járt el, hogy nem fogadta el Szirmai Károly Benőtte a fű c. kiadásra szánt novelláskötetét. Hiszen Váharban c. kötete is még mindig magas példányszámban hever a raktárban. Véleményem szerint az írónak ez a kötete nem jelentett volna egy újabb lépést előre irodalmunkban, nem gazdagította volna, hanem csupán a paragon heverő porosodó könyvek tömkelegét gyarapította volna, ezekből pedig már van jócskán a raktárban. Kritikusainknak ezt a kritériumot már 5—6 évvel ezelőtt kellett volna alkalmazniok. Ez esetben Quasimodó-Braun István sem írta volna meg Könyvek paragon c. írását a »7 nap«-ban. Már éppen ideje, hogy kiadványaink helyes irányba terelődjenek. (Itt nemcsak a vajdasági magyar írók műveire gondolok).

Ami Szirmai Károly novelláit illeti, őszintén szólva, engem nem bíráncselnek le. Lenyűgöző novellát, sajnos, még nem olvastam tőle, pedig szeretnék. A HID-ban, napi- és hetilapban közölt novelláit mindig megpróbáltam elolvasni, de sajnos nem minden esetben jutottam a végére. Főleg múltból merített tárgya nem tudja lekötöni figyelmem. Témái unalmasak, távol állnak tőlem és nem érdekesek. Dr. Czimmer Anna nem szereti, hogy írásában többiben szert alakokat szerepeltet. Ezzel én is

egyezem, csak nem olyan formában mint ő. Az tény, hogy Vajdaságban több testvérünkkel együtt élünk, együtt építjük szocialista hazánkat s nem vagyunk elszigetelve. Tehát, ha a valóságban együtt vagyunk, akkor legyünk együtt Szirmai novelláiban is. Szerb és magyar alakjait szerepeltesse együtt, ne pedig külön.

Természetesen ez most nem azt jelenti, hogy Szirmai Károlyt többé ne hagyjuk szóhoz jutni. Sőt ellenkezőleg, kívánom, hogy a jövőben írjon néhány kötetre való jó novellát, témáit a mából merítve, s nyújtsa be az Irodalmi Tanácsnak elbírálásra. Bizonyára azok között is akad majd jónéhány értékes írás, mint a Benótte a fű c. kötetében, s akkor majd megjelenhet egy jó Szirmai novelláskötet, s ezt mi, olvasók, talán majd szívesen vesszük kezünkbe. Valahogy úgy tűnik, hogy egyes írók eddig a könyvkiadónak írtak. Hát szeretném, ha ezen túl nekünk, olvasóknak írnának. Ne a múltat, hanem mai valóságunkat ábrázolják, mert bennünket főleg ez érdek. Íróként inkább minden ötödik vagy hatodik évben legyen egy-egy értékes kötet, mint minden második-harmadikban egy porosodásra ítélt, gyenge, silány, kétes-értékű kötetecske. A kiadó a minőségre fektesse a fősúlyt, ne pedig a mennyiségre. Kritikusaink jól válogassák meg a kiadásra szánt műveket. Hiszen vajdasági magyar irodalmunk csak így gazdagodhat valójában értékes művekkel. A könyvkiadóvállalat is vegye tekintetbe, hogy gyenge irodalmi mű ne kerüljön az olvasó kezébe. Ha értékes műveket ad ki, akkor lesz olvasótábor is.

— Itt be kell vallanom, hogy köztünk, olvasók között, vannak, akik fentről lefelé tekintenek vajdasági irodalmunkra: mondván — ha jó verset akarok olvasni, előveszem József Attilát, vagy Adyt; vagy ha regényt, akkor Móriczot, Mikszáthot. Véleményem szerint ez nem helyes. Irodalmunkat nem lehet a magyar irodalom mellé állítani, mint ahogy azt sem lehet a világ-irodalommal egy síkra helyezni. Nagyon természetes, hogy egyik a másik mellett eltörpül. Irodalmunkat vajdasági szemszögből kell vizsgálnunk. Ezzel azt akarom mondani, hogy a vajdasági írókat ne hasonlítsuk a magyar irodalom kiemelkedő egyéniségeihez, hanem értékeljük őket egymás között.

Még néhány szót az írókról. — Már régebben észrevettem, hogy íróink nevét, amikor irodalmi estet tartanak, a sajtótermékek ABC sorrendben közlik. Ezen több ízben megütköztem, és egy alkalommal Galamb Jánost megkérdeztem, miért van ez így. Erre azt válaszolta, hogy nem lehet máskép, mert akkor egyesek megsértődnek. Nem szóltam semmit, csak hallgattam és gondolkodtam az írói öntudaton. Hát kérem, én nem ABC-zek, én egyeseket kiragadok az ABC-ből. Kiragadom azokat, akik irodalmi munkásságukkal már belevésték nevüket a vajdasági magyar irodalomba. Nem akarok ranglistát felállítani, csak megemlítem azokat, akiket Vajdaság legtehetségesebb íróinak és költőinek tekintek, akik írásait legjobban szeretem olvasni. Ezek: Majtényi Mihály, Herceg János, Gál László, Fehér Ferenc, Ács Károly és Csépe Imre. Másik olvasó természetesen másképp sorolná fel őket, talán így: Herceg, Majtényi, Gál, Ács, Fehér, Csépe. Bizonyára akadna, aki Gállal és Csépevel kezdené. Különben tisztán egyéni ízlés, hogy egy olvasónak ki a kedvenc írója vagy költője.*) A fiatalok közül sze-

retem a két Németh Istvánt, Petkovic Kálmánt és Major Nándort, mert írásuk úgyszólván minden sorában a mát látom, mai szocialista valóságunk fejlődését. En a vajdasági írókat mai életünk ábrázolására kérem nem pedig szép szavakkal való lírai ömlengésre.

Nemcsak HÍD-olvasó vagyok, hanem tagja vagyok a Könyvbarátok Körének is. Vásárolok is. Szeretem a jó könyveket. Már nagyon várom 'Ernst Hemingway: »Akit a harangok elsíratnak« c. regényét, de alig várom ám Ady Endre verseskötetét is, és a többieket is. De úgylátszik, ezeknek nagy utat kell megtenniük, amíg eljutnak az olvasó kezébe.

A Testvériség-Egység kiadóvállalat ezévi tervéhez már nem szólok hozzá, hiszen már megvitatták, inkább a könyvek technikai kiadásáról mondok néhány szót. Nagyon szeretném, ha a kiadóvállalat az értékesebb könyvek egy részét keménykötésben is megjelentetné, minden nagyobb regényből legalább 500-at, ha többet nem. Tudom, hogy egy-egy könyv kiadása sokba kerül s bekötve még drágább lenne. A vállalatnak azonban tekintetbe kellene vennie, hogy vannak könyvbarátok, akik a jó könyvet nem azért veszik meg, hogy néhányszori elővásás után salátákban álljon könyvespolcukon, s később onnan lekerülve, valamelyik antiquáriumban hányódjon, ment ez is előfordul. Valljuk meg őszintén, hogy a könyveket igen gyengén fűzik össze, s hamar szétesnek. Továbbá, amikor megjelent József Attila életműve, nem mondhatom, hogy el voltam tőle ragadtatva. Igen szürke köntöst kaptam, pedig nem volt ő olyan szürke költő. Még a fényképe sincs a kötetben, csak a borítólapon, az pedig hamar szétmálik. Remélem, hogy Ady Endre verseskötetét izlősebb kiadásban kapjuk. A kiadóvállalat már ezideig igen sok könyvet adott ki, azonban még egyszer sem történt meg, hogy a könyv címét, vagy írója nevét pirosbetűvel nyomták volna.

Itt megemlítem Sinkó Ervin Optimisták c. regényét is. Amikor kezembe veszem, mindig úgy érzem, hogy ha egyszerűbb, szabatosabb lenne, érdeklődéssel olvasnám, mert Sinkó mondanivalója érdek.

S végül hadd mondjam el véleményem a HÍD-ről is.

Az utóbbi időben olvasói körökben — de a sajtóban is — folyóiratunkat mindjobban támadják. Egyes olvasók véleménye szerint a szerkesztőbizottságnak jobban kellene szerkesztenie. Jobban meg kellene válogatnia a beküldött írásokat, vagyis értékesebbeket kellene közölnie. Lehet, hogy ezeknek igazuk van. Én azonban nem egyezem velük. A szerkesztőbizottság bizonyára jól megválogatja a beérkezett írásokat, mielőtt közölné. Feltételezem, hogy nemigen van mában válogatnia. Íróink talán kevés jó írást küldenek, s így kénytelen a gyengébb fajsúlyú írásokat is közölni. Nem akarom védeni a szerkesztőbizottságot, de szeretném látni azt a szerkesztőt, aki gyenge írsokból nívós, értékes folyóiratot csinál.

Vajdasági szemszögből nézve, én a HÍD-dal meg vagyok elégedve, bár — hangsúlyozom — jobb is lehetne, és hiszem, hogy lesz is. Az újabb köntösben megjelent januári szám már egészen jó lenne, ha Sinkó Ervin Egy regény regénye c. írása nem foglalná el benne kétfenc

*) Egyéni vélemény, amely alighanem kisebbben marad. Számos olvasó közölte velünk ugyanis, hogy Sinkó Ervin írásának éppen az újabb fejezetei a legértékesebbek, legizgalmasabbak. (A szerkesztőség).

*) Ellentmondás, amely éppen a semleges ABC-sorrendet igazolja (A szerkesztőség).

oldalt. Őszintén mondom, kezdetben nagy érdeklődéssel olvastam, az utóbbi folytatások azonban már unalmasak számomra.

Véleményem szerint az elvont, nehéztartalmú elméleti cikkeket, fejtegetéseket nem szó szerinti fordításban kellene közölni, mert az átlagolvasó nem érti meg őket. Egyszerűbb stílusban kellene őket feldolgozni. En a HÍD-ban egyébként legjobban szeretem a vitát. Abban mindig találok valami érdekeset. Utána a jó novellákat olvasom el. Különösen szeretem Németi István novelláit, témájuknál fogva. Quasimodó-Braun István, Debreczeni József és Szirmai Károly elbeszéléseit csak üres szabadidőmben lapozgatom át. Írásaik távolállnak tőlem. Nagy érdeklődéssel olvasom Gál László írásait is. Érdekelnek a könyv- és színikritikák is.

Meg kell említenem, hogy a folyóiratnak kevés olvasóközönsége van. Ennek a gyenge terjesztés az oka. Jobban kellene terjeszteni. Sajnos, a noviszádi tanárképző főiskola magyar hallgatói is alig érdeklődnek iránta, még a leendő magyar-tanárok sem. A mintegy 30 magyar nyelvszakos hallgató közül alig akad öt-hat, aki vásárolja és olvassa, pedig állítólag irodalom-tanárok lesznek. Véleményem szerint jobban kellene érdeklődniök a Híd iránt, még akkor is, ha vajdasági irodalomról van szó.

Ügylátszik, közülük egyesek csak botcsinálta tanárok lesznek.

A szerkesztőbizottságot arra kérem, hogy különféle írásokkal tegye minél változatosabbá a folyóiratot. Stílusát egy fokkal szállítsa lejjebb, hogy közelebb kerüljön az átlagolvasóhoz. Az írók, kritikusok írjanak egyszerűbb stílusban, tömören. Hiszen nem az a cél, hogy minél jobban eltávolodjunk az olvasótól, hanem, hogy minél közelebb kerüljünk hozzá. Így majd növekedik az olvasótábor is. Véleményem szerint jó lenne, ha írnanak a filmről is mint művészetről. Az olvasókat bizonyára érdekli a film technikai oldala is, például, hogy hogyan készül egy rajzfilm. Érdekes lenne ismertetni a film történetét a némafilmtől egészen a háromdimenziós filmig. Egy-egy komoly filmről lehetne bírálatot is adni, bemutatni a társadalmat, azt a kort, melyben a film lejátsszódik.

Kívánom, hogy az új köntösben megjelenő HÍD új tartalommal, új előfizetőket gyűjtsön maga köré, és minél többen megszeressék.

Író! — Ime, szemtől-szembe kerültél az olvasóval, hallottad véleményét. De ne feledd el, hogy ez csak egy olvasó véleménye.

Újvidék, 1954. február. Szívélyes üdvözzel:
PAPP GÁBOR

Kiadja a Vajdasági Magyar Kultúratanács, Noviszád — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Noviszád, A. Rankovicsa u. 19/I. — Postafiók: 160. — Telefon: 20-63. — Postatakarékszám: 300—T—275. — Előfizetési díj: Egy évre 500 din., fél évre 260 din., egyes szám 50 din. — Lapzárta minden hó 10-én. Kéziratokat nem őrzünk meg és nem adunk vissza. — Szedték a noviszádi »Zvezda« vállalat szedőgépein, nyomták a »Zmaj« nyomdában. — Lektor: Kovács Kálmán. — Korrektor: Markovics Anna.